

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়

আবেদনকাৰী:

এ. ৰাটি আও

বনাম

উত্তৰদাতা:

মণিপুৰ চৰকাৰ

ৰায়দানৰ তাৰিখ: ১৩/১০/১৯৯৫

বিচাৰপীঠ:

হানচাৰিয়া বি. এল. (ন্যায়াধীশ)

বিচাৰপীঠ:

হানচাৰিয়া বি. এল. (ন্যায়াধীশ)

আহমদি এ. এম. (মুখ্য ন্যায়াধীশ)

উদ্ধৃতি:

১৯৯৬ এ.আই.আৰ. ৩৬১ ১৯৯৫ এচ.চি.চি. (৬) ৪৮৮

জে.টি. ১৯৯৫ (৭) ৫৮৭ ১৯৯৫ এচ.চি.এ.এল.ই. (৫) ৭০০

আইন:

শীৰ্ষটোকা:

ৰায়দান:

ৰায়দান

ন্যায়াধীশ হানচাৰিয়া।

আবেদনকাৰীক দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ১২০-ৰ সৈতে সংলগ্ন দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইন, ১৯৪৭-ৰ ধাৰা ৫(১)(ডি)-ৰ অধীনত মণিপুৰৰ বিশেষ ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছিল। তেওঁক ১০,০০০ টকাৰ জৰিমনা আৰু আদালত বহালৈকে কাৰাদণ্ড বিহা হৈছিল। আবেদন কৰোতে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ইক্ষল বিচাৰপীঠে সেয়া খাৰিজ কৰে। কিন্তু মৌখিক আবেদন কৰোতে বিদ্বান ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে এই আদালতত আবেদন কৰিবলৈ ইয়াৰ লগত জড়িত আইনী প্ৰশ্ন নিৰ্দিষ্ট নকৰাকৈয়ে সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ নং ১৩৪(চি)-ৰ অধীনত অনুমতি প্ৰদান কৰে।

২) আবেদনৰ সূচনা জাৰি কৰোতে আবেদনকাৰীক শাস্তি কিয় বঢ়াব নালাগে, সেই বিষয়ে কাৰণ দৰ্শাবলৈ কোৱা হৈছিল।

৩) আবেদনকাৰী পক্ষৰ হৈ হাজিৰ হোৱা ড° ধাৰানে প্ৰথমে যুক্তি দৰ্শায় যে আবেদনকাৰীক দোষী সাব্যস্ত কৰাটো পৰিস্থিতিগত প্ৰমাণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল হোৱা অপৰাধৰ গোচৰত থকা প্ৰমাণৰ ভাৰ হিচাপে গ্ৰহণযোগ্য নহয়, যিটো এই গোচৰত অভিযোজন পক্ষৰ দ্বাৰা সম্পূৰ্ণৰূপে চালি-জাৰি চোৱা হোৱা নাই। এই উপস্থাপন বাহাল ৰাখিবলৈ আমাক এচ. পি. ভাটনাগৰ বনাম মহাৰাষ্ট্ৰ চৰকাৰ, ১৯৭৯(২)

এচ.চি.আৰ. ৮৭৫-ৰ উদ্ধৃতি দৰ্শোৱা হৈছে। যিহেতু ড° ধাৰানে কঠোৰভাৱে যুক্তি দৰ্শাইছে যে ভাটনাগৰৰ গোচৰটোত উল্লেখিত প্ৰমাণৰ সন্দৰ্ভত পৰীক্ষণ প্ৰত্যয়জনক হোৱা নাই, সেই গোচৰটোত কি ৰায় দিয়া হৈছিল সেয়া জানিব পৰাটো উপযুক্ত হ'ব। ৰায়দানটোৰ এক উদ্ধৃতিয়ে সূচায় যে এই আদালতে পৰিস্থিতিগত প্ৰমাণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল অপৰাধৰ প্ৰমাণৰ সন্দৰ্ভত এক মৌলিক নীতিৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিছে যিটো হৈছে যে অনুমান বা সন্দেহে আইনী প্ৰমাণৰ ঠাই লোৱাৰ সদায়েই ভয় থাকে যিহেতু পৰিস্থিতিগত প্ৰমাণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল গোচৰসমূহত প্ৰয়োজন হ'লে এটা পৰিস্থিতিসমূহ এটা আনটোৰ লগত খাপ খুওৱা আৰু আনকি সেইবোৰ কিছু পৰিমাণে সলনি কৰি সেইবোৰ বলপূৰ্বকভাৱে এক সুসংবদ্ধ সমুদায়ৰ অংশ গঠিত কৰাৰ অৰ্থে মনটোৱে তৃপ্তি অনুভৱ কৰাৰ বাবে উপযুক্ত। ইয়াৰ পিছত উপস্থাপন কৰা হৈছিল যে যিবোৰ গোচৰত সাক্ষ্যসমূহ পৰিস্থিতিগত প্ৰকৃতিৰ হয়, তাতে যি পৰিস্থিতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি দোষ সাব্যস্ত কৰা হয়, সেয়া প্ৰথমতে সম্পূৰ্ণৰূপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিব লাগিব আৰু তাৰপাছত প্ৰতিষ্ঠা কৰা সমস্ত তথ্যসমূহ আচামীৰ অপৰাধৰ ধাৰণাৰ সৈতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ হ'ব লাগিব।

৪) উপৰোক্ত কথাখিনিয়ে এয়া সূচায় যে যেতিয়া অভিযোজন পক্ষৰ গোচৰটোৰ সমৰ্থিত প্ৰমাণ পৰিস্থিতিগত প্ৰকৃতিৰ হয়, তেতিয়া এই আদালতে সাঁচাকৈয়ে প্ৰত্যয়জনক হ'বলগীয়া সুপৰিচিত পৰীক্ষাসমূহ পুনৰাই উল্লেখ কৰিছিল। লগতে এয়া নিশ্চিতভাৱে সংযোজন কৰা হৈছিল যে অনুমান বা সন্দেহে যাতে আইনী প্ৰমাণৰ ঠাই ল'ব নোৱাৰে, তাৰ বাবে সাৱধানতা অৱলম্বন কৰিব লাগিব।

৫) কিন্তু বৰ্তমানৰ গোচৰটোত আবেদনকাৰী ষড়যন্ত্ৰটোত জড়িত থকাটো ইমান স্পষ্টভাৱে প্ৰতীয়মান যে এয়া ক'ব নোৱাৰি যে আবেদনকাৰীক অপৰাধৰ সৈতে

সাঙুৰিবলৈ পৰিস্থিতিৰ কিবা সালসলনি কৰা হৈছে। আমি এনেদৰে কৈছো কাৰণ অভিযোজন পক্ষৰ গোচৰটো আছিল যে আবেদনকাৰীয়ে প্ৰশ্নৰ আৱৰ্তত থকা চুক্তিখন এ. শৰৎ চন্দ্ৰ শৰ্মা (যাৰ আগৰ প্ৰতিষ্ঠানটো নিষিদ্ধ বুলি ঘোষিত কৰা হৈছিল) -ক প্ৰদান কৰা আৰু বিশেষকৈ এক অস্বাভাৱিক হাৰত প্ৰদান কৰাৰ ষড়যন্ত্ৰৰ এক জড়িত পক্ষ আছিল। যদিও আবেদনকাৰীয়ে শৰৎ চন্দ্ৰৰ প্ৰতিষ্ঠানটো নিষিদ্ধ ঘোষিত হোৱা তথ্যৰ বিষয়ে তেওঁ জ্ঞাত নহয় বুলি ক'বলৈ বিচাৰিছিল, তথাপিও এই আবেদনৰ কোনো ভিত্তি নাই কাৰণ মণিপুৰ চৰকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠানটো নিষিদ্ধ ঘোষণা কৰাৰ সিদ্ধান্তটোৰ বিষয়ে আবেদনকাৰীয়ে নিজেই ২৩ জুন, ১৯৭৮ তাৰিখে একে ফাইল সংখ্যাৰ পূৰ্বৰ এক পত্ৰযোগে প্ৰধান অভিযন্তাক জনাইছিল য'ত ১৯৭৮ চনৰ নৱেম্বৰত কাৰ্যপ্ৰণালী আৰম্ভ হোৱাৰ পাছত ১৯৭৯ চনৰ জানুৱাৰীত বৰ্তমান চুক্তিখন শৰৎ চন্দ্ৰৰ আন এখন প্ৰতিষ্ঠানক প্ৰদান কৰা হৈছিল। হাৰ অস্বাভাৱিক হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত বিচাৰ আদালতৰ এক স্পষ্ট ৰায় আছে যিটো উচ্চ ন্যায়ালয়ে সমৰ্থন কৰিছিল। যদিও ড° ধাৰানে এই সন্দৰ্ভত যুক্তি আগবঢ়াইছিল যে হাৰসমূহ পূৰ্বতে যোগান ধৰা হাৰেই আছিল, তথাপিও এই যুক্তিটো দুয়োখন নিম্ন আদালতে খাৰিজ কৰিছিল। এয়া লিপিবদ্ধ তথ্য হোৱাৰ ফলশ্ৰুতিত আমি ইয়াৰ শুদ্ধতা সম্পৰ্কে সন্দেহ কৰাৰ কোনো অৱকাশ নাই।

৬) উপৰোক্ত কথাখিনিয়ে এয়া সূচায় যে আবেদনকাৰীক দুৰ্নীতি নিবাৰণ আইনৰ ধাৰা ৫(১) (ডি)-ৰ সৈতে সংলগ্ন দণ্ড বিধিৰ ধাৰা ১২০-বি-ৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত কৰিবলৈ যথেষ্ট প্ৰমাণ আছিল। সেয়েহে আমি দোষী সাব্যস্তকৰণ বাহাল ৰাখিছো।

৭) ই আমাক শাস্তিৰ প্ৰশ্নটোলৈ লৈ যায়। বিচাৰ আদালতৰ ৰায়দানটোৰ এক পুথানুপুথ্য পৰীক্ষণে এয়া সূচায় যে আদালত বহালৈকে কাৰাদণ্ড বিহাৰ কাৰণসমূহ আছিল: (১) আবেদনকাৰী এগৰাকী জ্যেষ্ঠ আই.এ.এছ. বিষয়া তথা বিভিন্ন উচ্চ পদত অধিষ্ঠিত, যিয়ে এয়া সূচায় যে তেওঁ এগৰাকী অতি সন্মানীয় ব্যক্তি আছিল; (২) আবেদনকাৰীৰ ওপৰত কিছুসংখ্যক ব্যক্তি নিৰ্ভৰশীল আছিল; (৩) আবেদনকাৰীয়ে চাকৰিটো হেৰুওৱাৰ নিশ্চয়তা আৰু তেওঁৰ নিজৰ আৰু পৰিয়ালৰ সদস্যসকলৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে উপাৰ্জন কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা; (৪) তেওঁ এইবাৰ প্ৰথমবাৰৰ বাবে অপৰাধ সংঘটিত কৰা; আৰু (৫) ঘটনাটোৰ আতংকই তেওঁক আধা দশকৰ বাবে খেদি ফুৰা। আমাৰ মত অনুসৰি ইয়াৰে কোনো এটা কাৰণেই (কিছু পৰিমাণে শেষৰটো কাৰণৰ বাহিৰে) উক্ত আইনৰ নূন্যতম শাস্তি, অৰ্থাৎ এবছৰৰ কাৰাদণ্ডতকৈ কম শাস্তি প্ৰদান কৰাৰ পৰিস্থিতি সৃষ্টি নকৰে। আবেদনকাৰী এগৰাকী জ্যেষ্ঠ আই.এ.এছ. বিষয়া হোৱা বাবেই বিষয়টো নৰমভাৱে মোকাবিলা কৰাৰ পৰিৱৰ্তে আচলতে এক কঠোৰ দৃষ্টিভংগীৰে বিচাৰ কৰাৰ প্ৰয়োজন। তেওঁৰ ওপৰত কিছুসংখ্যক নিৰ্ভৰশীল ব্যক্তি থকা আৰু তেওঁ যে চাকৰি হেৰুৱাবলৈ গৈ আছে, সেয়া এক অপ্ৰাসংগিক বিবেচনা, কিয়নো প্ৰায় সকলো গোচৰতে দোষী সাব্যস্ত হোৱা ব্যক্তিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল ব্যক্তি থাকিবই আৰু যদি তেওঁ এক চৰকাৰী কৰ্মচাৰী হয়, তেন্তে তেওঁ নিজৰ চাকৰি হেৰুৱাব। বৰ্তমানৰ অপৰাধটো তেওঁৰ প্ৰথম অপৰাধ হোৱা তথ্যটোও এক অপ্ৰাসংগিক বিবেচনা। যদিও বিলম্ব হোৱাৰ কিছু প্ৰাসংগিকতা আছে, তথাপিও এনে প্ৰকৃতিৰ গোচৰসমূহত তদন্ততেই সময় লাগে আৰু তেতিয়া দাখিল কৰিবলগীয়া সাক্ষ্যৰ প্ৰকাৰ আৰু সোধ-পোচ কৰিবলগীয়া সাক্ষীৰ সংখ্যাৰ বাবে বিচাৰ দীঘলীয়া হয়। আমি নাভাবো যে পাঁচ বছৰৰ বাবে হোৱা বিলম্ব আদালত বহালৈকে কাৰাদণ্ড প্ৰদান কৰাৰ ভিত্তি হ'ব পাৰে, যিটোৱে আচলতে সমগ্ৰ কাৰ্যপ্ৰক্ৰিয়াটোক

ভেঙুচালি কৰে। কিন্তু আমি ভাবো যে এই বিলম্বৰ বাবে বিহিত থকা নূন্যতম শাস্তিৰ কিছু হ্রাসকৰণৰ প্ৰয়োজন; আৰু আমাৰ দৃষ্টিত যদিহে এই গোচৰটোৰ তথ্য অনুসৰি এই সময়ছোৱাত আদালতৰ দ্বাৰা বৃদ্ধিৰ সূচনা জাৰি কৰাৰ পাছত ছয় মাহৰ বাবে কাৰাদণ্ড প্ৰদান কৰা হয়, তেন্তে এয়া ন্যাযসঙ্গত হ'ব।

৮) ফলশ্ৰুতিত আবেদন খাৰিজ কৰাৰ সময়ত শাস্তি ছয় মাহৰ কাৰাদণ্ডলৈ বঢ়াই দিয়া হ'ল। আবেদনকাৰীয়ে শাস্তি ভুগিবলৈ আত্মসমৰ্পণ কৰিব লাগিব; যদিহে তেওঁ তেনে নকৰে, তেন্তে তেওঁক কাৰাগাৰত বন্দী কৰিবলৈ আইনৰ অনুমতি অনুসৰি উপযুক্ত পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰা হ'ব।

* * * * *

অনুবাদ - ভাস্বতী গোস্বামী, কনিষ্ঠ অনুবাদক, গোহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

(“স্থানীয় ভাষালৈ অনুদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাবে অন্য ক্ষেত্ৰত অনুদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হ’ব।”)